

Brandos egzaminai nuo 2013 m. – pagal atnaujintas programas

Renatos Česnavičienės nuotr.

Ugdymo procesui mokykloje nemažą įtaką daro brandos egzaminų reikalavimai. Šiemet **atnaujintos brandos egzaminų programos 2013 m.** (toliau – BEP) siekiant jas suderinti su pakoreguotomis Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis. Atnaujintos BEP orientuotos į mokinių įgytų kompetencijų vertinimą.

Orientuojant BEP į mokinių kompetencijų vertinimą daugumoje programų **gebėjimai suskirstyti į tris grupes:** žinias ir supratimą (žemesnio lygio gebėjimai), taikymą, problemų sprendimą (daugumoje ankstesnių programų buvo žinios ir supratimas bei problemų sprendimas). Naujai aprašant problemų sprendimo gebėjimus sudėtingesni taikymai perkelti į taikymo dalį. Prie BEP pateiktoje metodinėje medžiagoje gebėjimų grupės iliustruotos klausimų pavyzdžiais.

Atlikus ankstesnių metų egzaminų užduočių analizę buvo įvertinta, kokia užduoties taškų dalis (procentais) atitinka naujai aprašytas gebėjimų grupes, ir nustatyta, kiek procentų egzamino užduoties taškų skirti kiekvienai gebėjimų grupei. Remiantis analizės rezultatais apytikriai

10 proc. padidintas realus problemų sprendimo svoris egzamino užduotyje. Realus problemų sprendimo klausimų pavyzdžiais galėtų būti klausimai, į kuriuos nėra vienintelio teisingo atsakymo, o atsakymų į juos kokybė priklauso nuo problemos sprendimo efektyvumo ir/ar pasirinkto atsakymo argumentavimo kokybės.

Nors per egzaminus mokinių nuostatos nevertinamos, bet, pavyzdžiui, jų pasirinkti gamtos mokslų problemų sprendimo būdai teiks mokytojams grįžtamąjį ryšį apie tai, kokias nuostatas susiformavę mokiniai.

Programos pakoreguotos taip, kad jose didžiąją dalį sudarytų dalykų 11–12 klasių kursų medžiaga. Tam, kad mokiniai ir mokytojai galėtų lengvai suprasti, ko iš mokinio bus reikalaujama egzamine, atnaujinant BEP stengiasi aiškiai, detaliai apibrėžti per egzaminus vertinamus mokinių pasiekimus. Atsižvelgta ir į reikalavimą, kad egzaminą išlaikytų ne tik mokiniai, kurių išplėstinio kurso pasiekimai yra bent patenkinamo lygio, bet ir tie, kurių bendrojo kurso pasiekimai

yra pagrindinio lygio. Todėl kai kurių dalykų BEP patikslintas klausimų iš bendrojo kurso programos procentas. BEP (išskyrus užsienio kalbų) aprašyti minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą, ir reglamentuota taškų dalis (procentais) už klausimus, atitinkančius minimalius reikalavimus. Dažniausiai tai sudaro 40 proc. bendrojo kurso klausimų taškų sumos egzamino užduotyje ir sutampa su preliminarine egzamino išlaikymo riba taškais. Nustatyta preliminarinė egzamino išlaikymo riba ir apibrėžti minimalūs reikalavimai sudarys sąlygas mokiniams atsakingai pasirinkti, kokius egzaminus laikyti. Aiškūs reikalavimai sudarys prielaidas į egzaminą eiti be baimės.

Nuo 2013 m. brandos egzaminų vertinimas bus kriterinis. Vertinimo kriterijai bus aprašyti išanalizavus 2011 m. ir 2012 m. mokinių egzaminų darbus.

Saulė VINGELIENĖ
(saule.vingeliene@upc.smm.lt)

Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- egzaminų tipai – valstybinis ir mokyklinis;
- esminiai tikrinami gebėjimai kuriant rašytinį tekstą (rašinį);
- rašinio vertinimo sritys;
- rašinio tipai – samprotavimo rašinys ir literatūrinis rašinys.

Keičiasi

Visi abiturientai, besimokantys mokyklose lietuvių ar tautinės mažumos mokomąja kalba, laiko to paties turinio lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą.

Egzamino užduotį sudaro viena dalis – rašinys. Atsakyta teksto suvokimo ir kalbos vartojimo testų, grožinio teksto interpretacijos.

Brandos egzaminui pateikiamos dvi samprotavimo rašinio ir dvi literatūrinio rašinio užduotys. Prie kiekvienos temos pateikiamas sąrašas autorių, iš kurių vieną būtina pasirinkti.

Padidinta rašinio apimtis: valstybinio brandos egzamino – 500–600 žodžių;

mokyklinio brandos egzamino – 350–400 žodžių.

Pailginta egzamino trukmė: 4 val. laikant valstybinį brandos egzaminą ir 3,5 val. laikant mokyklinį brandos egzaminą.

Laikant mokyklinį brandos egzaminą pateikiami trys nukreipiamieji klausimai; leidžiama naudotis norminamaisiais lietuvių kalbos ir dvikalbiais žodynais.

Programoje konkrečiau ir detaliau aprašyti egzamino reikalavimai mokinių pasiekimams kuriant rašytinį tekstą.

Egzamino vertinimas kriterinis: įvertinti mokinių pasiekimai lyginami su nustatytais pasiekimų lygiais.

Nurodyta valstybinio brandos egzamino išlaikymo riba – 30 proc. galimų surinkti taškų.

Kalbos taisyklingumo ir kalbinės raiškos normų aprašas kandidatų iš mokyklų lietuvių mokomąja kalba ir tautinės mažumos mokomąja kalba darbams vertinti pereinamuoju laikotarpiu nustatomas pagal Nacionalinio egzaminų centro tyrimų duomenis ir skelbiamas tinklalapyje www.nec.lt iki 2012 m., 2013 m. ir 2014 m. lapkričio 15 d.

Pasikeitimų esmė

Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programa teiks galimybę patikrinti ir objektyviai įvertinti mokinių literatūrinį bei kultūrinį išprusimą, bendruosius mąstymo gebėjimus, kalbos mokėjimą ir raštingumą.

Zita NAUCKŪNAITĖ (zita.nauckunaite@upc.smm.lt)

Užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- tikrinami mokinių gebėjimai iš sakytinio teksto supratimo, rašytinio teksto supratimo ir rašytinio teksto kūrimo veiklos sričių;
- kursų proporcijos: valstybinio užsienio kalbos brandos egzamino (toliau – egzaminas) užduotyje 40 proc. taškų atitinka B1 kursą ir 60 proc. – B2 kursą.

Keičiasi

Egzaminas rengiamas remiantis vidurinio ugdymo užsienio kalbų bendrųjų programų B1 ir B2 kursų reikalavimais, suderintais su Europos Tarybos nustatytais kalbos mokėjimo lygiais B1 ir B2.

Užduoties struktūra: egzamino užduotį sudaro trys dalys – sakytinio teksto supratimas (klausymas), rašytinio teksto supratimas (skaitymas) ir rašytinio teksto kūrimas (rašymas). Atsisakyta kalbos priemonių vartojimo dalies.

Egzamino dalių svarba procentais: sakytinio teksto supratimas (klausymas) – 30 proc. (ankstesnėje programoje – 25 proc.); rašytinio teksto supratimas (skaitymas) – 30 proc. (ankstesnėje programoje – 25 proc.); rašytinio teksto kūrimas (rašymas) – 40 proc. (ankstesnėje programoje – 30 proc.).

Programoje konkrečiau ir detaliau aprašyti egzamino reikalavimai mokinių pasiekimams sakytinio teksto supratimo (klausymo), rašytinio teksto supratimo (skaitymo) srityse, susiaurinti rašytinio teksto kūrimo užduoties reikalavimai.

Pasikeitimų esmė

Užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) valstybinio brandos egzamino programa teiks galimybę patikrinti ir objektyviai įvertinti gebėjimus, sudarančius esminės užsienio kalbos kompetencijos – komunikacinės kalbinės – pagrindą, įgytus mokantis pagal atnaujintas Vidurinio ugdymo bendrąsias programas.

Danguolė PAULASKIENĖ (danguole.paulauskiene@upc.smm.lt)

Matematikos brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- valstybinio matematikos brandos egzamino (toliau – egzaminas) užduoties struktūra;
- uždavinių tipai;
- egzamino taškų procentinis pasiskirstymas pagal dalyko kursus.

Keičiasi

Pateikti mokinių gebėjimų grupių (žinios ir supratimas, matematikos taikymas, problemų sprendimas) detalūs paaiškinimai, derantys su vidurinio ugdymo matematikos bendrąja programa.

Pakoreguota egzamino matrica – perskirstytos matematikos veiklos sritys ir gebėjimų proporcijos.

Aprašyti minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą, ir reglamentuotas užduoties taškų, atitinkančių minimalius reikalavimus, procentas.

Padidintas uždavinių su pasirenkamaisiais atsakymais ir trumpo sprendimo uždavinių skaičius.

Egzamino vertinimas kriterinis, nurodyta preliminarai jo išlaikymo riba.

Pasikeitimų esmė

Programoje aprašyti bendrojo kurso ir minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą sudaro geresnes sąlygas tikslingai rengtis jam tiek mokiniams, besimokantiems bendruoju kursu, tiek besimokantiems ne gimnazijose (pvz., profesinio rengimo centruose ir pan.) ar egzaminui rengtis savarankiškai.

Perskirstytos matematikos veiklos sritys leidžia tiksliau priskirti užduoties taškus pagal programoje pateiktą egzamino matricą.

Gebėjimų proporcijos pakoreguotos siekiant sumažinti įsimenamų žinių patikrinimą ir padidinant galimybes mokiniams parodyti savo gebėjimus taikant matematikos žinias bei sprendžiant problemas.

Albina VILIMIENĖ (albina.vilimiene@upc.smm.lt)

Informacinių technologijų brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- egzamino išplėstinio kurso programavimo praktinės užduoties reikalavimai mokinių pasiekimams;
- programavimo praktinių užduočių pobūdis, skaičius ir svoris egzamino vertinime.

Keičiasi

Informacinių technologijų brandos egzamino programoje gebėjimų grupių aprašymai suderinti su vidurinio ugdymo informacinių technologijų bendrąja programa. Gebėjimai aprašyti detaliau, išskirta taikymo gebėjimų grupė. Programoje taip pat aprašyti komunikavimo gebėjimai, kuriuos mokiniai gali parodyti per egzaminą.

Egzamino matricoje pakoreguotos gebėjimų grupių proporcijos: žinioms ir supratimui įvertinti skirta 20 proc., taikymui – 60 proc., problemų sprendimui – 20 proc. užduoties taškų.

Taip pat egzamino matricoje keičiasi turinio proporcijos (bendrojo ir išplėstinio kursų taškų procentas): 50 proc. užduoties taškų galima surinkti remiantis informacinių technologijų bendrojo kurso žiniomis, supratimu ir gebėjimais (buvo 30 proc.), 50 proc. – išplėstinio kurso programavimo moduliui (buvo 70 proc.).

Atsisakyta per egzaminą tikrinti *Pateiktųjų rengimo* veiklos sritys mokinių pasiekimus.

Egzamino bendrojo kurso užduotyje atsisakyta teorinio testo. Jis keičiamas 5–8 klausimais iš *Saugaus ir teisėto informacijos ir interneto naudojimo* veiklos sritys ir dviem praktinėmis užduotimis iš *Tekstinių dokumentų maketavimo* ir *Skaitinės informacijos apdorojimo skaičiuokle* veiklos sričių.

Programoje aprašyti minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą, ir reglamentuotas užduoties taškų, atitinkančių minimalius reikalavimus, procentas. Egzamino vertinimas kriterinis, nurodyta preliminarai jo išlaikymo riba – 20 taškų.

Pasikeitimų esmė

Egzamino programoje apibrėžti mokinių pasiekimai, kuriuos galima patikrinti per egzaminą. Gebėjimų grupių aprašymai pakeisti siekiant padėti įgyvendinti ugdymo pokyčius, numatytus vidurinio ugdymo informacinių technologijų bendrojoje programoje.

Egzamino matricoje numatytų gebėjimų proporcijų pakeitimai sudaro sąlygas sumažinti akademinių žinių apimtį užduotyje, atskleisti praktinį informacinių technologijų naudingumą. Turinio proporcijų pakeitimai matricoje sudaro palankesnes sąlygas mokiniui, kuris mokėsi informacines technologijas bendruoju kursu, išlaikyti brandos egzaminą.

Egzamino naujos užduoties pobūdis sudaro sąlygas patikrinti ir objektyviai įvertinti praktinius mokinių gebėjimus, o ne tik teorines žinias.

Povilas LEONAVIČIUS (povilas.leonavicius@upc.smm.lt)

Fizikos brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- valstybinio fizikos brandos egzamino (toliau – egzaminas) užduoties struktūra;
- klausimų skaičius ir tipai;
- egzamino taškų procentinis pasiskirstymas pagal dalyko kursus;
- egzamino taškų procentinis pasiskirstymas pagal dalyko veiklos sritis, tik pavadinimai suderinti su pavadinimais vidurinio ugdymo fizikos bendrojoje programoje (toliau – fizikos VUBP).

Keičiasi

Gebėjimų grupių aprašymai suderinti su fizikos VUBP: išskirta taikymo gebėjimų grupė, pakeistas problemų sprendimo gebėjimų aprašas, gebėjimai aprašyti detaliau.

Egzamino matricioje pakoreguotos gebėjimų grupių proporcijos: žinioms ir supratimui įvertinti skirta 30 proc., taikymui – 50 proc., problemų sprendimui – 20 proc. užduoties taškų.

Reglamentuotas tyrimo gebėjimų tikrinimas egzamino užduotyje – 6 proc. užduoties taškų. Tyrimo gebėjimai apibrėžti metodologinių fizikos klausimų veiklos srityje, tyrimų tematika – kitose veiklos srityse.

Egzamino reikalavimai mokinių pasiekimams ne tik patikslinti atsižvelgiant į fizikos VUBP, bet ir labiau detalizuoti. Aprašyti minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą, ir

reglamentuotas užduoties taškų, atitinkančių minimalius reikalavimus, procentas. Egzamino vertinimas kriterinis, nurodyta preliminarį jo išlaikymo riba – 16 taškų.

Pasikeitimų esmė

Gebėjimų grupių aprašymai pakeisti siekiant padėti įgyvendinti ugdymo pokyčius, numatytus fizikos VUBP. Skatinamas įgytų žinių taikymas, jų perkėlimas į naują kontekstą, realių problemų sprendimas, naujausių mokslo populiarinimo straipsnių nagrinėjimas. Naujai apibrėžus problemų sprendimo gebėjimus sudėtingesni, ne kartą per pamokas spręsti standartiniai uždaviniai (pvz., kūno judėjimo nuožulnia plokštuma ar kampu į horizontą mesto kūno judėjimo nagrinėjimo) priskiriami taikymo, o ne problemų sprendimo gebėjimams. Tuo siekiama, kad pamokose būtų mokomasi spręsti problemas, o ne treniruojamasi spręsti sudėtingesnius standartinius uždavinius.

Egzamino matricioje gebėjimų grupių proporcijos pakoreguotos stipriai sumažinant mechanikai įsimenamų žinių kiekį ir padidinant realy problemų sprendimą.

Kadangi laboratoriniai darbai ir tyrimai yra fizikos mokymosi pagrindas, o įgyvendinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų remiamą projektą „Technologijų, menų ir gamtos mokslų infrastruktūra“ mokyklos apsirūpino reikiama įranga gamtos mokslų kabinetams, atsirado pagrindas tyrimų klausimus įtraukti į egzamino užduotį nesibaiminant, kad dalis mokinių bus diskriminuojama, nes negalėjo tyrimų atlikti.

Egzamino reikalavimų detalizavimas padės tiek mokytojams, tiek mokiniams aiškiau nubrėžti ribą tarp bendrojo ir išplėstinio kursų reikalavimų. Pavyzdžiui, mokantis bendrojo kursu pakanka taikyti koordinatės, greičio, pagreičio ir poslinkio lygtis nagrinėjant tiesiaiegi tolygiai kintamą judėjimą ir sprendžiant uždavinius, tik kai kūno judėjimo ir koordinatinių ašies kryptys sutampa.

Ona VAŠČENKIENĖ (ona.vascenkienė@upc.smm.lt)

Chemijos brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- valstybinio chemijos brandos egzamino (toliau – egzaminas) užduoties struktūra;
- klausimų skaičius ir tipai;
- egzamino taškų procentinis pasiskirstymas pagal dalyko kursus;
- vertinami tik atsakymų lape pateikti atsakymai.

Keičiasi

Gebėjimų grupių aprašymai suderinti su vidurinio ugdymo chemijos bendrąja programa (toliau – chemijos VUBP), taigi gebėjimai aprašyti detaliau, išskirta taikymo gebėjimų grupė. Ypač pasikeitė problemų sprendimo gebėjimų aprašas.

Egzamino matricioje pakoreguotos gebėjimų grupių proporcijos: žinioms ir supratimui įvertinti skirta 40 proc., taikymui – 40 proc., problemų sprendimui – 20 proc. užduoties taškų.

Egzamino reikalavimai mokinių pasiekimams ne tik patikslinti atsižvelgiant į chemijos VUBP, bet ir labiau detalizuoti. Aprašyti minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą, ir reglamentuotas užduoties taškų, atitinkančių minimalius reikalavimus, procentas.

Egzamino matricioje perskirstytos taškų proporcijos tarp veiklos sričių.

Veiklos sritys, pagal kurias egzamino programoje pateikiami reikalavimai mokinių pasiekimams, iš dalies sutampa su veiklos sritimis chemijos VUBP. Dalis veiklos sričių, pateiktų chemijos VUBP, sugrupuotos į tris veiklos sritis, o *Chemijos metodologijos* ir *Aplinkos chemijos* veiklos sritys integruotos į kitas. Reikalavimai mokinių žinioms bei gebėjimams, kuriuos jie įgijo atlikdami laboratorinius darbus bei sprendami bendrojo pobūdžio cheminius uždavinius, pateikti atskira sritimi – *Cheminis eksperimentas. Bendrieji cheminiai skaičiavimai*.

Egzamino vertinimas kriterinis, nurodyta preliminarį jo išlaikymo riba – 16 taškų.

Pasikeitimų esmė

Gebėjimų grupių aprašymai pakeisti siekiant padėti įgyvendinti ugdymo pokyčius, numatytus chemijos VUBP. Skatinamas įgytų žinių taikymas, realių problemų sprendimas, naujausių mokslo populiarinimo straipsnių nagrinėjimas. Egzamino programoje daugiau reikšmės teikiama žinių taikymui realiose gyvenimo situacijose, problemų atpažinimui ir aiškinimui, remiantis gamtos mokslų supratimu, todėl daugiau dėmesio rengiantis laikyti egzaminą reikės skirti problemų sprendimo gebėjimų ugdymui.

Giedrė MISIUKEVIČIENĖ (giedre.misiukeviciene@upc.smm.lt)

Biologijos brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- valstybinio biologijos brandos egzamino (toliau – egzaminas) užduoties struktūra;
- klausimų skaičius ir tipai;
- vertinami tik atsakymų lape pateikti atsakymai.

Keičiasi

Egzamino programą labiau orientuojant į kompetencijų vertinimą mokinių gebėjimai suskirstyti į tris grupes: žinias ir supratimą, taikymą bei problemų sprendimą. Todėl egzamino matricioje pakoreguotos gebėjimų grupių proporcijos: žinioms ir supratimui įvertinti skirta 40 proc., taikymui – 40 proc., problemų sprendimui – 20 proc. užduoties taškų.

Programoje taip pat detaliau aprašyti ir gamtamokslinio komunikavimo gebėjimai, kuriuos mokiniai gali parodyti per egzaminą.

Remiantis vidurinio ugdymo biologijos bendrąja programa vertinami mokinių pasiekimai suskirstyti į 7 veiklos sritis. Metodologinių biologijos klausimų veiklos sritis egzamino užduotyje yra integruota ir vertinama remiantis kitų veiklos sričių turiniu, todėl egzamino matricioje šiai veiklos sričiai procentai atskirai neskiriami.

Pakoreguotoje egzamino matricioje perskirstytos taškų proporcijos tarp dalyko veiklos sričių.

Didesnis dėmesys skiriamas tiriamiesiems darbams – pateikiamas ne tik tiriamųjų darbų sąrašas, bet ir reikalavimai žinioms bei gebėjimams, kuriuos mokiniai įgijo atlikdami tiriamuosius darbus. Jie pateikti atitinkamos veiklos srityse ir aprašomi per pasiekimus.

Pasikeitimų esmė

Egzamino programoje apibrėžti tik tie pasiekimai, kuriuos galima patikrinti per egzaminą.

Gebėjimų grupių aprašai ir svoris egzamino matricioje pakeisti todėl, kad šių laikiniam žmogui svarbu gebėti taikyti žinias realiose gyvenimo situacijose, atpažinti ir spręsti problemas remiantis gamtos mokslų žiniomis. Be to, problemų sprendimo gebėjimai yra vieni iš svarbiausių gamtamokslinėje kompetencijoje.

Jolanta DZIKAVIČIŪTĖ (jolanta.dzikaviciute@upc.smm.lt)

Istorijos brandos egzamino programa

Nesikeičia

Valstybinio istorijos brandos egzamino užduties struktūra.

Keičiasi

Naujai, detaliai apibrėžtos gebėjimų grupės: žinios ir supratimas; žinių taikymas, tyrinėjimas ir vertinimas; problemų sprendimas.

Egzamino matricos pokyčiai:

- pakoreguotos gebėjimų grupių proporcijos: žinioms ir supratimui skirta 40 proc., žinių taikymui, tyrinėjimui ir vertinimui – 50 proc., problemų sprendimui – 10 proc. užduties taškų;
- pasikeitė teminių sričių proporcijos: viduriniams amžiams skirta 20 proc., naujiesiems amžiams – 30 proc., naujausios istorijai – 50 proc. užduties taškų;
- pakoreguotos temų proporcijos – tiek pasaulio istorijai, tiek Lietuvos istorijai skirta po 50 proc. užduties taškų.

Pasikeitė taškų procentas už egzamino dalis. Pirmajai daliai skirta 20–30 proc., antrajai – 70–80 proc. užduties taškų.

Pailgėjo egzamino trukmė. Numatyta, kad jis vyks 3 val. (buvo 2,5 val.).

Egzamino reikalavimai patikslinti atsižvelgiant į vidurinio ugdymo istorijos bendrąją programą ir labiau detalizuoti. Sukonkretintos temos (pvz., Lietuvos sovietizacija ir represijos 1944 m., 1945–1953 m.: kolūkių kūrimas, trėmimai, politinės represijos, prievartinis ateizmo diegimas, cenzūra ir kultūros ideologizacija); konkrečiai aprašoma, ką reikia žinoti apie istorinę asmenybę (pvz., Vincento Sladkevičiaus, Sigito Tamkevičiaus, Nijolės Sadūnaitės vaidmuo katalikiškame pasipriešinime), ir kt.

Aprašyti minimalūs reikalavimai išlaikyti egzaminą, ir reglamentuotas užduties taškų, atitinkančių minimalius reikalavimus, procentas.

Pasikeitimų esmė

Kadangi vienas iš istorijos ugdymosi tikslų vidurinio ugdymo pakopoje – ugdyti istorinį kritinį mąstymą, gebėjimų grupių proporcijos pakeistos ir papildytos problemų sprendimu. Tai reiškia, kad egzamine atsiras problemų sprendimo gebėjimus tikrinančių užduties.

Koreguojant tematiką atsirado temų, reikalaujančių kritinio vertinimo ir interpretacijos (pvz., Romo Kalantos auka ir skirtingos jos interpretacijos to meto visuomenėje).

Tuo siekiama sumažinti mechanškai įsimenamų žinių kiekį ir skatinti darbą su istoriniais šaltiniais, problemų sprendimą istorijos pamokose.

Nijolė SELVESTRAVIČIŪTĖ-GRYBOVIENĖ (nijole.gryboviene@upc.smm.lt)

Geografijos brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- valstybinio geografijos brandos egzamino užduties struktūra;
- klausimų skaičius ir tipai;
- turinys ir tematika;
- reikalavimų mokinių bendrojo ir išplėstinio kursų pasiekimams pokyčiai yra redakcinio pobūdžio.

Keičiasi

Ankstesnėje programoje buvusi žinių taikymo, analizės bei vertinimo gebėjimų grupė suskaidyta į dvi dalis – taikymo ir problemų sprendimo gebėjimus. Visos trys gebėjimų grupės – žinios ir supratimas, taikymas, problemų sprendimas – detalai aprašytos.

Egzamino matricos pokyčiai:

- pakoreguotos gebėjimų grupių proporcijos: 50 proc. skirta žinioms ir supratimui, 40 proc. – taikymui ir 10 proc. – problemų sprendimui;
- pakoreguotos teminių sričių proporcijos: po 10 proc. skirta geografinės informacijos ir regioninės geografijos sritims bei po 40 proc. – gamtinės ir visuomeninės geografijos sritims.

Apibrėžtos geografijos erdvės lygio proporcijos egzamino uždutyje: apytiksliai 30 proc. skirta lokalinei erdvei, 50 proc. – regioninei ir 20 proc. – globalinei.

Nurodyta preliminarį egzamino išlaikymo riba – 16 taškų.

Pailgėjo egzamino trukmė. Numatyta, kad jis vyks 3 val. (buvo 2,5 val.).

Išskirti minimalūs reikalavimai mokinių pasiekimams.

Svarstoma galimybė įvesti atsakymų lapą.

Pasikeitimų esmė

Atsižvelgiant į vidurinio ugdymo geografijos bendrojoje programoje iškeltą tikslą gebėjimų grupių proporcijos egzamino matricoje pakeistos ir papildytos problemų sprendimu. Tai reiškia, kad egzamine atsiras problemų sprendimo gebėjimus tikrinančių užduties.

Tuo siekiama sumažinti mechanškai įsimenamų žinių kiekį ir skatinti problemų sprendimo gebėjimų ugdymą geografijos pamokose.

Šarūnas GERULAITIS (sarunas.gerulaitis@upc.smm.lt)

Technologijų brandos egzamino programa

Nesikeičia:

- mokyklinio technologijų brandos egzamino (toliau – egzaminas) struktūra ir organizavimas;
- egzamino reikalavimai, tik sukonkretinti vertinimo rodikliai;
- mokinių veiklos sritys, tik pavadinimai suderinti su pavadinimais vidurinio ugdymo technologijų bendrojoje programoje (toliau – technologijų VUBP);
- egzamino baigiamojo darbo dalys.

Keičiasi

Programos skyrius *Bendrosios nuostatos* papildytas sąvokų paaiškinimais.

Gebėjimų grupių aprašymai suderinti su technologijų VUBP. Išskirtos trys gebėjimų grupės: žinios ir supratimas (žemesnio lygio gebėjimai), taikymas bei problemų sprendimas.

Nurodyta preliminarį egzamino išlaikymo riba – 61 taškas.

Sukonkretinti vertinimo rodikliai.

Atsisakyta mokytojo rengiamo aprašomojo mokinio kompetencijų vertinimo. Mokantysis mokytojas įtrauktas į egzamino vertinimą.

Parengtos atskiros kriterinio vertinimo lentelės mokytojui ir komisijai (Technologijų brandos egzamino programos 2–6 priedai).

Pasikeitimų esmė

Gebėjimų grupių aprašymai pakeisti siekiant padėti įgyvendinti ugdymo pokyčius, numatytus technologijų VUBP: skatinamas mokinių kūrybiškumas, įgytų žinių taikymas, kylančių darbo procese, sprendimas, alternatyvų paieška.

Gebėjimų proporcijos egzamino matricoje pakoreguotos skatinant ugdyti mokinių praktinių žinių taikymo bei problemų sprendimo gebėjimus.

Vertinimo rodikliai sukonkretinti siekiant egzamino vertinimo skaidrumo. Palikti tik tie rodikliai, kuriuos gali stebėti ir objektyviai įvertinti egzamino vertinimo komisija. Mokantysis mokytojas stebi ir vertina mokinio veiklą procese rengiant baigiamojo darbo aprašą bei kuriant baigiamojo darbo produktą. Vertinimo komisija vertina egzamino baigiamojo darbo aprašą, baigiamojo darbo produktą, egzamino baigiamojo darbo pristatymą. Pageidaujant mokytojams atsisakyta mokytojo rengiamo aprašomojo mokinio kompetencijų vertinimo, ir parengtos atskiros kriterinio vertinimo lentelės mokytojui ir komisijai.

Eglė VAIVADIENĖ (egle.vaivadiene@upc.smm.lt)

Menų brandos egzamino programa

Nuo 2013 m. vietoje dailės ir muzikos mokyklinių brandos egzaminų įvedamas menų brandos egzaminas (toliau – egzaminas).

Nesikeičia:

- kūrybinė dalis;
- turinio sritys;
- minimaliai koreguoti kūrybinės užduoties vertinimo kriterijai;
- egzaminas yra išlaikytas, kai įvertintos visos jo dalys.

Keičiasi

Egzaminas apima aštuonias vidurinio ugdymui galiojančias bendrąsias meninio ugdymo programas: dailę, filmų kūrimą, fotografiją, grafinį dizainą, muziką, kompiuterines muzikos technologijas, šokį ir teatrą.

Pakito egzamino matrica. Daugiau svorio – 50 proc. – skiriama mokinių kūrybinei raiškai.

Egzaminą mokinys galės laikyti kaip atlikėjas (muzika, šokis, teatras) arba kaip kūrėjas (dailė, filmų kūrimas, fotografija, grafinis dizainas, muzika ir kompiuterinės muzikos technologijos, šokis ir teatras).

Atsisakyta testo. Vietoje jo mokinys rašys savo kūrybinio darbo aprašą, kuriame parodys, kiek jis supranta pasirinktą meno šaką/sritį. Kūrybinio darbo apraše atsiskleis mokinio meno istorijos ir teorijos žinios, estetinė nuovoka, kultūrinė orientacija.

Egzamine taikomas kriterinis vertinimas – mokiniai iš anksto žinos egzamino reikalavimus. Vertinamas ne tik mokinio kūrybinis darbas, aprašas, rezultatų pristatymas vertinimo komisijai, bet ir pasirėngimo egzaminui procesas.

Pasirėngti laikyti egzaminą mokiniui padės darbo vadovas. Galutinį egzamino įvertinimą pateikia vertinimo komisija, atsižvelgdama į vadovo vertinimą.

Pasikeitimų esmė

Egzamino pokyčiai nurodo kryptį meninio ugdymo kaitai.

Egzamino užduoties pobūdis sudaro sąlygas įvertinti ne tik mokinio pasirinkto dalyko, bet ir bendrąsias kompetencijas.

Sudarytos galimybės laikyti menų brandos egzaminą visiems mokiniams, o ne tik tiems, kurie pasirinko mokytis muzikos ar dailės. Taip atveriamos plačios galimybės daugiau dėmesio skirti mokinių kūrybingumo ir sąmoningumo ugdymui.

Žydrė JAUTAKYTĖ (zydre.jautakyte@upc.smm.lt)

Baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų mokyklinio brandos egzamino programa

Nesikeičia

Dalykiniai baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių gimtųjų kalbų mokyklinio brandos egzamino (toliau – egzaminas) turinio reikalavimai.

Keičiasi

Egzamino struktūra ir matrica. Nauja egzamino matrica pateikiama lentelėje.

Gebėjimų grupės Egzamino dalys	Žinios ir supratimas	Taikymas tipinėse situacijose	Problemų sprendimas	Svarba (proc.)
Kalbėjimas				30
Teksto suvokimas				30
Teksto kūrimas				40
Svarba (proc.)	25	50	25	100

Pasikeitė kalbėjimo užduoties pobūdis.

Teksto suvokimo ir teksto kūrimo dalys vykdomos be pertraukos, todėl sumažėjo teksto suvokimo klausimų skaičius ir teksto kūrimo apimtys.

Persvarstyti teksto kūrimo vertinimo kriterijai, ir nustatyta tokia jų svarba: turinys – 50 proc., teksto sandara – 10 proc., kalbinė raiška – 10 proc., raštingumas – 30 proc.

Egzamino programoje įtvirtintas reikalavimas, kad mokinys išlaikys gimtosios kalbos mokyklinį brandos egzaminą surinkęs ne mažiau kaip 25 proc. taškų.

Pasikeitimų esmė

Tautinių mažumų gimtųjų kalbų mokykliniame brandos egzamine sujungiamos anksčiau atskirtos kalbėjimo ir rašymo dalys. Gebėjimų proporcijų pakeitimai egzamino matricoje sudaro palankesnes sąlygas mokiniams sėkmingai išlaikyti gimtosios kalbos egzaminą, o visų kalbinės veiklos sričių sujungimas – visapusiškai pademonstruoti komunikacinius gebėjimus ir kultūrinį išprusimą.

Kalbėjimo užduotis pakeista siekiant padėti mokiniams ugdytis tyrinėjimo gebėjimus, reikalingus sėkmingoms tolesnėms studijoms. Mokslo metų pradžioje kalbėjimui bus pateikiami teminiai, probleminiai aspektai, susiję su kalbiniu ir literatūriniu kultūriniu ugdymu. Mokinys pasirenks vieną iš paskelbtų temų ir rengsis jos pristatymui.

Danuta SZEJNICKA (danuta.szejnicka@upc.smm.lt)